

اسناد و مکاتبات تاریخی: فرمان علی مرادخان

محسن مفخم

بررسی های تاریخی « دی ۱۳۴۶ - شماره ۱۱

۱۰ طغرا فرمان از ۲۳ طغرا از شاه عباس صفوی، شاه سلیمان، کریم خان زند، نادر شاه افشار، شاه صفی، شاه سلطان حسین، فتحعلیشاه قاجار، عباس میرزا نایب السلطنه، علی مراد خان راجع به اقامتگاه نمایندگان مذهبی و خلفای مسیحی و سوداگران به حکام و بیگلربیگیان سرتاسر کشور صادر شده که تا حد امکان تحصیلات لازم را معمول داشته و رضایت خاطر نامبردگان را فراهم سازند قدیمی ترین فرامین در سال ۱۰۱۱ هجری قمری به صحنه شاه عباس رسیده مجموعه مزبور در زمان محمد شاه قاجار بطور طومار با حضور معتمدین دربار مقابله و تهیه شده و نیز بگواهی و مهر محمد مهدی بن مرتضی سید الحسینی رسیده است اسناد تاریخی زیر را فاضل محترم آقای محسن مفخم که اهمیتی خاص در جمع آوری این گونه اسناد دارند، از مجموعه خود استنساخ کرده و برای ما ارسال داشته اند و ما با سپاسگزاری از ایشان بدرج آن مبادرت می کنیم.

بررسی های تاریخی

فرمان علی مراد خان

حکم والا شد آنکه در این اوان عمده المسیحیه پادری او انویس حکیم وارد حضور و بعرض والا رسانید که بموجب ارقام سلاطین جنت مکین صفویه انار الله براهینهم، همیشه پادریان فرنگیان و خلیفها در ممالک محروسه ایران جا و مکان داشته هریک برسم و آئین خویش بعبادت مشغول و تجار و سوداگران اینطایفه بتجارت قیام و عشور و متوجهات حسابی خود را مهمسازی عمال خیریت اعمال دیوان مینموده اند مشروط بر اینکه احدی از آنها مرتکب امری که خلاف تله مقدس اتنی عشر علیهم صلوات الله الملک الاکبر باشد بحسب ظاهر نگردیده احدی را هم با ایشان رجوعی نباشد و هرگاه جماعت ارامنه بآنها ضرر و نقصانی برساند بخلاف حساب متعرض احوال آنها شوند بعد از ثبوت آن آنها را ترجمان نمایند و پادریان کرملیان دو نیکان و جزونت و کنجوجی و اکوستن و غیره که از ولایت آذربایجان از شیروان و قراباغ و دار السلطنه تبریز و گنجه و نخجوان و قلمرو علیشکی و دار السلطنه اصفهان و الکاء فارس از شیراز و بندرعباس و سایر ممالک محروسه میباشند و در هرجا که خواسته باشند توفف و سکنی کرده هریک از ارامنه و عیسویان و اولاد ایشان که خواسته باشند نزد ایشان آمدوشد کرده تعلیم گیرند و درس بخوانند نیز ممانعت نکرده چنانچه جماعت مزبوره اموات خود را در مقامی که بجهت مدفون آنها تعیین مینمایند بدستور و آئین دین خود برده و دفن نمایند عایق و مانعی جهت آنها نباشد و امداد و اعانت لازمه درباره آنها به عمل آمده احدی نسبت به ایشان ظلم و ستم ننماید و در خصوص صدق ادعا و عرض خود ارقام مذکوره را بنظر رسانند لهذا عالیجاهان بیگلربیگیان عظام و حکام گرام و عمال ولایت محروسه در خصوص امر مذکوره بنحویکه حسب الارقام سلاطین مراد مذکوره مقرر شده از انقرار معمول و عشور متوجهات حسابی تجار و سوداگران را باز یافت و تخلف از فرموده جایز ندارند و در عهده شناسند

تحریرا فی شهر جمادی الثانی سنه ۱۱۱۵